

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

142

Vragen van het lid **Sjoerdsma** (D66) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *terugkeer van Nederlandse vrouwen en minderjarige kinderen in slechte gezondheid in IS-gebied* (ingezonden 6 juli 2018).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 3 oktober 2018).

Vraag 1

Kent u de berichten «Nederland wil IS-vrouwen in Syrië terug voor vervolging»¹ en «IS-kinderen terug naar Nederland»?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 6

Klopt het dat het openbaar ministerie (OM) de Koerdische autoriteiten heeft verzocht drie Nederlandse vrouwen in Syrië te laten vertrekken uit hun kampen zodat ze in Nederland kunnen worden berecht? Zo ja, op welke wijze worden deze vrouwen vanuit de Koerdische kampen naar Nederland overgebracht?

Hoe verhoudt het verzoek van het OM aan de Koerden zich tot uw eerdere stellingname dat Syriëgangers niet actief worden teruggehaald? Wat is het verschil tussen actief terughalen en de Koerden verzoeken de Nederlandse Syriëgangers uit hun kampen te laten vertrekken om ze in Nederland te laten berechten?

Antwoord 2, 6

Het kabinet zet niet actief in op het terughalen van volwassen uitreizigers en hun minderjarige kinderen. Zoals aangegeven in mijn brief van 26 juni jl. (Kamerstuk 29 754, nr. 461) wordt in de afweging om al dan niet bijstand te verlenen naast de belangen van de kinderen, ook gekeken naar andere aspecten, zoals de veiligheid van de betrokkene, internationale diplomatieke verhoudingen en de veiligheidssituatie in de regio. In het geval van de drie Nederlandse vrouwen heeft het OM mij verzocht de internationale arrestatiebevelen die door het OM tegen deze drie vrouwen zijn uitgevaardigd kenbaar

¹ <https://nos.nl/artikel/2239678-nederland-wil-is-vrouwen-in-syrie-terug-voor-vervolging.html>

² Algemeen Dagblad, 4 juli 2018.

te maken bij de *de facto* (lokale) autoriteiten in Noord-Syrië ten behoeve van uitlevering aan en berechting in Nederland. Het is niet zo dat het OM de *de facto* (lokale) autoriteiten in Noord-Syrië kan verzoeken de drie Nederlandse vrouwen – ten behoeve van hun berechting in Nederland – naar Nederland over te brengen.

Op mijn verzoek is op ambtelijk niveau gesproken over de situatie in de regio met de Benelux-vertegenwoordiging in Den Haag van de Democratic Federation of Northern Syria. Bij deze gelegenheid zijn de internationale arrestatiebevelen overhandigd die tegen de drie genoemde personen zijn uitgevaardigd. Dit gebeurde begin juni en heeft tot op dit moment niet tot enige reactie van de Koerdische autoriteiten geleid.

In één van de drie zaken is tevens sprake van een beschikking van de rechtbank van Rotterdam houdende een bevel tot gevangenneming ex art. 65 lid 3 Sv. In de beschikking draagt de Rechtbank het OM op om het bevel gevangenneming bij mij onder de aandacht te brengen. Dit ten einde al het nodige te doen om de strafrechtelijke internationale signalering tegen de verdachte kenbaar te maken bij de *de facto* (lokale) autoriteiten in Noord-Syrië.

Vraag 3

Klopt het dat voor iedere Nederlandse Syriëganger, zoals voor deze vrouwen, door het OM een vervolgingsplan is voorbereid, zodat zij bij aankomst in Nederland direct een strafrechtelijke procedure in gaan teneinde berecht te worden voor de misdaden die zij in Syrië en Irak hebben begaan?

Antwoord 3

Zoals ook aangegeven in mijn brief van 25 mei jl. (Kamerstuk 29 754 nr. 447) aan uw Kamer loopt tegen alle personen waarvan bekend is dat zij vanuit Nederland zijn uitgereisd naar de strijdgebieden in Syrië en Irak een strafrechtelijk onderzoek. Het OM heeft hen wereldwijd gesignaleerd met het oog op aanhouding en uitlevering aan Nederland. Elke onderkende terugkeerder wordt bij aankomst in Nederland aangehouden waarna het Openbaar Ministerie het strafrechtelijk onderzoek tegen de verdachte verder ter hand neemt.

Vraag 4

Zijn bij deze drie Nederlandse vrouwen minderjarige kinderen betrokken? Zo ja, geldt dit verzoek ook voor de kinderen?

Antwoord 4

Uit de beschikbare informatie blijkt dat deze vrouwen minderjarige kinderen hebben. Het verzoek inzake strafvervolgning geldt niet voor deze kinderen. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 en 6 heeft het overbrengen van de internationale arrestatiebevelen op dit moment niet tot enige reactie van de Koerdische autoriteiten geleid. In het geval dat vrouwen voor strafvervolgning naar Nederland terugkeren ligt het in de rede dat ook de kinderen meekomen.

Vraag 5

Klopt het dat voor 60 Nederlandse minderjarige kinderen IS-gebied een terugkeerplan wordt opgesteld om de juiste zorg toe te passen teneinde te voorkomen dat deze kinderen in Nederland verder radicaliseren of getraumatiseerd blijven? Waarom gebeurt dit niet voor alle 145 kinderen die zich in IS-gebied bevinden?³

Antwoord 5

Zoals vermeld in het laatste Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (bijlage bij Kamerstuk 29 754, nr. 418) bevinden er op dit moment tenminste 145 kinderen met een Nederlandse link in het overgebleven strijdgebied in Syrië en Irak. Daarnaast bevinden zich ten minste 30 kinderen met een Nederlandse link (in de regio) buiten het strijdgebied, waaronder in de opvangkampen in Noord-Syrië. Van deze 175 kinderen zijn bij de Raad voor de Kinderbescher-

³ Verslag van Verslag van een schriftelijk overleg over de geannoteerde agenda voor de informele JBZ-raad van 12 en 13 juli 2018 te Innsbruck (Kamerstuk 32 317, nr. 520)

ming 100 namen in beeld. Voor 60 minderjarigen is momenteel een terugkeerplan opgesteld of is deze reeds afgerond. In deze plannen wordt per kind gekeken wie er na terugkeer voor het kind gaat zorgen en welke hulp moet worden geregeld voor het kind. Voor de overige namen die bij de Raad voor de Kinderbescherming bekend zijn, moet dit onderzoek nog starten.

Vraag 7

Klopt het dat de Koerden al eerder aangegeven hebben bereid te zijn Nederlandse vrouwen en kinderen naar Noord-Irak te brengen? Klopt het dat (delen van) Noord-Irak inmiddels aangemerkt wordt als veilig gebied? Wat is uw reactie op dit aanbod?

Antwoord 7

De veiligheidssituatie in Irak blijft onverminderd precair. Zoals nu aangegeven in het reisadvies van het Ministerie van Buitenlandse Zaken worden alle reizen naar het grensgebied tussen de Koerdistan Autonome Regio en Syrië en de Koerdistan Autonome Regio en Turkije ontraden behalve de Ibrahim Khalil grensovergang met Turkije. Verder geldt voor de Koerdistan Autonome Regio dat niet-noodzakelijke reizen worden ontraden. In de communicatie met de vertegenwoordigers van Democratic Federation of Northern Syria is door hen gemeld dat ze bereid zijn de Nederlandse overheid te assisteren om de situatie van de Nederlandse burgers en met name die van de kinderen op te lossen. In de overweging om op een dergelijk aanbod in te gaan, spelen verschillende aspecten een rol, waarbij naast de belangen van de kinderen, ook gekeken wordt naar de veiligheid van de betrokkene, de internationale diplomatieke verhoudingen en de veiligheidssituatie in de regio.

Vraag 8, 10, 12

Bent u bereid consulaire bijstand te verlenen aan en mee te werken aan de terugkeer naar Nederland van Koerden die Nederlandse vrouwen en minderjarige kinderen naar veilige gebieden in Noord-Irak brengen? Zo nee, waarom niet? Hoe verhoudt dit, wat betreft de kinderen, zich tot de door de Kinderombudsman aangehaald verplichtingen uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind?⁴

Wat betekent het uitgangspunt in het kabinetsbeleid dat de Nederlandse overheid geen (consulaire) bijstand verleent in onveilige gebieden in Syrië en Irak, ook niet aan kinderen, voor de 30 kinderen met een Nederlandse link die zich (in de regio) buiten het strijdgebied bevinden, waaronder in de opvangkampen in Noord-Syrië?⁵

Ontvangen Nederlandse vrouwen in Koerdische kampen in Syrië consulaire bijstand? Zo ja, op welke wijze?

Antwoord 8, 10, 12

De Nederlandse overheid biedt geen bijstand in Syrië aan terugkeerders uit IS-gebied. Wanneer men zich in persoon meldt bij een Nederlandse diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging in een ander land, kan men daar vragen om consulaire bijstand zoals de verstrekking van reisdocumenten. Uit het IVRK volgt naar het oordeel van de regering geen verplichting om deze kinderen terug te halen. Hoewel de overheid zich problemen van Nederlanders in het buitenland aantrekt, is het aan de overheid om te bepalen of, en zo ja welke (vorm van) bijstand gegeven kan worden. Zoals ook aangegeven in het antwoord op de vragen 2 en 6 wordt in de afweging om al dan niet bijstand te verlenen naast de belangen van de kinderen, ook gekeken naar andere aspecten, zoals de veiligheid van de betrokkene, internationale diplomatieke verhoudingen en de veiligheidssituatie in de regio. Daarbij speelt dat het terughalen van kinderen niet los kan worden gezien van hun ouders, aangezien het scheiden van kinderen en ouders in beginsel onwenselijk is en juridisch complex ligt. Al deze overwegingen in ogenschouw nemend, leiden ertoe dat het kabinet niet actief inzet op het terughalen van

⁴ De Kinderombudsman, «Nederlandse kinderen in kampen in Syrië: de overheid moet zijn verantwoordelijkheid nemen deze kinderen te beschermen», 19 april 2018.

⁵ Verslag van Verslag van een schriftelijk overleg over de geannoteerde agenda voor de informele JBZ-raad van 12 en 13 juli 2018 te Innsbruck (Kamerstuk 32 317, nr. 520)

volwassen uitreizigers en hun minderjarige kinderen die in Syrië en Irak verblijven. Dit laat onverlet dat er voortdurend naar de situatie wordt gekeken.

Vraag 9

Heeft u het Rode Kruis verzocht Nederlandse vrouwen en (minderjarige) kinderen uit kampen in Syrië en Irak naar veilige gebieden in Irak te escorteren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Nee, zoals aangegeven zet het kabinet niet actief in op het terughalen van volwassen uitreizigers en hun minderjarige kinderen. Het Internationale Rode Kruis heeft een eigen, onafhankelijke taak en verantwoordelijkheid om mensen in nood bij te staan, ongeacht hun afkomst, en handelt niet uit opdracht van een staat.

Vraag 11

Betekent uw stellingname dat u de berichten over de gezondheidssituatie van Nederlandse minderjarige kinderen in Syrië niet kunt verifiëren dat deze kinderen door geen enkele Nederlandse overheidsfunctionaris zijn bezocht?⁶

Antwoord 11

Met mijn antwoord dat ik de berichten niet kan verifiëren heb ik willen aangeven dat ik via verschillende kanalen informatie over de situatie in de kampen ontvang, maar dat het lastig is om een actueel en volledig beeld te krijgen. In EU verband heb ik overleg geïnitieerd onder leiding van de EU CT-Coördinator De Kerckhove, waarbij onder andere wordt gesproken over een mogelijke rol die het Internationale Rode Kruis (ICRC) kan spelen met betrekking tot de situatie in de kampen.

Vraag 13

Klopt het dat het OM het liefst alle Nederlandse Syriëgangers wil vervolgen? Kan het OM hiertoe voor al deze mensen een gerechtelijk bevel uitvaardigen? Zo ja, bent u bereid al deze mensen volgens dezelfde wijze als de drie betreffende IS-vrouwen naar Nederland te halen om ze hier in Nederland te kunnen berechten voor de misdaden die zij in Syrië en Irak hebben begaan?

Antwoord 13

Tegen alle personen waarvan bekend is dat zij vanuit Nederland zijn uitgereisd naar de strijdgebieden in Syrië en Irak loopt een strafrechtelijk onderzoek. Het OM heeft hen wereldwijd gesignaleerd met het oog op aanhouding en uitlevering aan Nederland. Elke onderkende terugkeerder wordt bij aankomst in Nederland aangehouden waarna het Openbaar Ministerie het strafrechtelijk onderzoek tegen de verdachte verder ter hand neemt.

Op verzoek van het OM kan ik de internationale signalering ter aanhouding, vervolging en berechting tegen een verdachte kenbaar maken bij de *de facto* (lokale) autoriteiten in Noord-Syrië. Het OM weegt per casus af of een dergelijk verzoek wordt gedaan. Gerechtelijke bevelen, zoals een bevel gevangenneming, worden uitgevaardigd door de rechtbank. Het OM kan deze niet zelfstandig uitvaardigen. Als het OM een verzoek aan mij doet om het arrestatiebevel kenbaar te maken bij de *de facto* (lokale) autoriteiten, zal ik dit per geval beoordelen.

Vraag 14

Welke andere landen met vrouwelijke en minderjarige onderdanen in Koerdische kampen in Syrië en Irak hebben al mensen teruggehaald? Op welke wijze is dit gebeurd? Welke procedures kennen deze landen om Syriëgangers voor het gerecht te krijgen? Welke procedures kennen deze landen om minderjarige kinderen op te vangen?

⁶ Verslag van Verslag van een schriftelijk overleg over de geannoteerde agenda voor de informele JBZ-raad van 12 en 13 juli 2018 te Innsbruck (Kamerstuk 32 317, nr. 520)

Antwoord 14

Europese lidstaten verlenen op dit moment geen bijstand aan personen die de gebieden in Syrië en Irak willen verlaten. Lidstaten kunnen hier in individuele gevallen van afwijken om bijvoorbeeld humanitaire redenen, gebaseerd op humanitaire noden. Voor zover bij mij bekend is hier in enkele gevallen sprake van geweest.

Lidstaten kennen hun eigen juridische procedures voor strafrechtelijke vervolging. Dit is in eerste instantie een nationale bevoegdheid. Ik hecht er belang aan om in Europees verband gezamenlijk op te trekken en dat gebeurt ook zoveel mogelijk. Lidstaten informeren elkaar regelmatig over hun aanpak en waar mogelijk wordt deze gestroomlijnd. Nederland bepleit in deze overleggen een combinatie tussen zorg en veiligheid wanneer minderjarigen terugkeren in het land van herkomst.